

POSTANOWIENIE

Dnia 13 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Krzysztof Wiak (przewodniczący)

SSN Janusz Niczyporuk (sprawozdawca)

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie ze skargi I. P. i Z. P.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
VI ACa 473/24,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych w dniu 13 listopada 2025 r.,

oddala skargę.

Janusz Niczyporuk Krzysztof Wiak Grzegorz Żmij

UZASADNIENIE

Pismem z 7 maja 2025 r., które wpłynęło do Sądu Apelacyjnego w Warszawie (dalej również: „Sąd Apelacyjny”) 12 maja 2025 r., I. P. i Z. P. (dalej: „skarżący”), działając przez profesjonalnego pełnomocnika, wnieśli skargę na przewlekłość postępowania prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. akt VI ACa 473/24. W treści skargi zawarto żądanie: stwierdzenia, że w ww. sprawie nastąpiła przewlekłość postępowania (pkt 1), zalecenie sądowi prowadzącemu postępowanie, aby podjął się merytorycznego rozpoznania sprawy, w szczególności poprzez wyznaczenie rozprawy apelacyjnej (pkt 2); przyznanie od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Warszawie - na rzecz skarżących kwot po 20 000 złotych (pkt 3); dopuszczenie i przeprowadzenie

dowodu z całości akt postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie VI Wydziałem Cywilnym, a także z wniosku pełnomocnika skarżących o przyspieszenie postępowania z 4 kwietnia 2025 r., dla wykazania przewlekłości postępowania (pkt 4); zasądzenie od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Warszawie - na rzecz skarżących kosztów postępowania zainicjowanego niniejszą skargą, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (pkt 5).

W uzasadnieniu skargi na przewlekłość postępowania pełnomocnik skarżących podniósł, że analiza przebiegu postępowania toczącego się pod sygn. akt VI ACa 473/24 prowadzi do wniosku, iż w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny w Warszawie nie podjął czynności procesowych w terminie umożliwiającym rozsądne czasowo zakończenie postępowania, biorąc pod uwagę fakt, że zaś całość postępowania odwoławczego trwa prawie 1 rok i 4 miesiące temu. Pełnomocnik skarżących przedstawił nadto kalendarium zdarzeń, a następnie wyjaśnił stan prawny mający w niej zastosowanie oraz przeprowadził interpretację orzecznictwa, w tym stanowisko Sądu Najwyższego w podobnych postępowaniach.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie pismem z 8 września 2025 r., które wpłynęło do Sądu Najwyższego 8 września 2025 r. zgłosił swój udział w postępowaniu i wniósł o oddalenie skargi. W uzasadnieniu odpowiedzi Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie stwierdził, że sprawa została zainicjowana pozwem obu stron procesu z 12 i 16 stycznia 2024 r., zaś Sąd Okręgowy wydał wyrok 28 września 2023 r., którym częściowo uwzględnił powództwo. W odpowiedzi na skargę zostały także przedstawione czynności podejmowane w sprawie oraz zdarzenia, z powodu których sprawa nie została jeszcze zakończona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora

i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Równocześnie stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Wskazanie przez stronę okoliczności uzasadniających skargę na przewlekłość postępowania nie może polegać na zakwestionowaniu ogólnego czasu trwania postępowania, lecz powinno wskazywać na określone czynności procesowe, których sąd nie podjął lub podjął z nieuzasadnioną zwłoką bądź też dokonał ich wadliwie (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 czerwca 2020 r.,

I NSP 49/20). Ustawa o skardze na przewlekłość postępowania nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki jest m.in. wielomiesięczna bezczynność sądu polegająca na niewyznaczeniu rozprawy, trwająca co najmniej 12 miesięcy (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 marca 2007 r., III SPP 3/07; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 68/18; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; z 16 maja 2019 r., I NSP 28/19; z 21 maja 2019 r., I NSP 21/19; z 14 czerwca 2019 r., I NSP 37/19; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22), jakkolwiek w części orzeczeń wskazuje się, że także krótsza, np. ośmiomiesięczna bezczynność sądu, naruszyć może prawo strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; z 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (zob. postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08; z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08; z 24 lipca 2008 r., I OPP 23/08 oraz z 21 kwietnia 2010 r., II OPP 10/10). Ten utrwalony standard orzecniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Jednakże powinien być on stosowany przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość i w szczególnych przypadkach domniemanie to może być wzruszone (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22).

W powołanym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że znamiona przewlekłości przypisuje się z reguły dopiero kilkunastomiesięcznej lub dłuższej bezczynności sądu drugiej instancji w wyznaczeniu terminu rozprawy odwoławczej. Kilkumiesięczny okres oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej mieści się w pojęciu rozsądnego terminu, w którym sprawa może oczekiwać

na jej rozpoznanie. Jedynie wyjątkowo krótsze okresy bezczynności mogą uzasadniać stwierdzenie przewlekłości postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego: z 22 lipca 2014 r., III SPP 123/14; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22). Zgodnie natomiast z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Z art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie z dnia 4 listopada 1950 r. wynika obowiązek takiego zorganizowania systemu jurysdykcyjnego, aby właściwe sądy mogły podjąć rozstrzygnięcie spraw sądowych w rozsądnych terminach. Także art. 6 § 1 k.p.c., nakłada na sąd powinność przeciwdziałania przewlekaniu postępowania. Z mocy art. 391 § 1 k.p.c. te procesowe dyrektywy mają odpowiednie zastosowanie do postępowania przed sądem drugiej instancji.

W tym zakresie nie wyłączają bezprawności zachowania sądu okoliczności złej organizacji pracy, zwiększenie się wpływu spraw do sądu, czy niewystarczająca obsada wydziału (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121). Oczywiście, nie jest to równoznaczne z tym, że brak bezzwłocznego wyznaczenia rozprawy zawsze prowadzić będzie do odpowiedzialności deliktowej organu.

Sąd Najwyższy podziela przytoczone wyżej poglądy i w zaistniałych okolicznościach nie dostrzega przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. akt VI ACa 473/24. W przedmiotowej sprawie skarżący wywiedli apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 28 września 2023 r. odpowiednio pismami z 12 i 16 stycznia 2024 r. W następstwie powyższego, Sąd Okręgowy przekazał apelację do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 29 stycznia 2024 r. W tym samym dniu wylosowano sędziego referenta, a w kolejnym dniu wydano zarządzenie o zarejestrowaniu sprawy w repertorium ACa oraz zawiadomieniu stron o składzie wyznaczonym do rozpoznania sprawy. Pismem z 4 kwietnia 2025 r. Skarżący wniesli o przyspieszenie rozpoznania sprawy przez wyznaczenie terminu rozprawy. W dniu 22 maja 2025 r. wydano zarządzenie o poinformowaniu pełnomocnika Skarżących, że bieg apelacji zostanie nadany zgodnie z kolejnością

wpływu, zaś 20 czerwca 2025 r. wydano zarządzenie wzywające pełnomocnika Skarżących do usunięcia braków formalnych wniesionej apelacji oraz o doręczeniu odpisu apelacji pozwanego. Po usunięciu braków formalnych 16 lipca 2025 r. zarządzono doręczenie odpisu apelacji powodów pełnomocnikowi pozwanego. W dniu 11 lipca 2025 r. pełnomocnik Skarżących wniósł odpowiedź na apelację pozwanego, zaś 18 lipca 2025 r. wyznaczono termin rozprawy na dzień 15 października 2025 r. oraz zarządzono zawiadomienie o nim pełnomocników stron procesu.

Odnosząc się do przedmiotowej skargi należy zauważyć, że w świetle okoliczności sprawy, wbrew twierdzeniom skarżących, w sprawie były podejmowane odpowiednie czynności zmierzające do jej rozpoznania. Sprawa nie jest rozpoznawana zbyt długo, biorąc pod uwagę okoliczności. Mając na względzie terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd Apelacyjny w Warszawie celem wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie, należy uznać, że nie trwa ono dłużej niż to konieczne, a zatem nie zachodzą podstawy do uwzględnienia skargi. Należy zaznaczyć, że 11 lipca 2025 r. pełnomocnik Skarżących wniósł odpowiedź na apelację pozwanego, a 18 lipca 2025 r. wyznaczono termin rozprawy apelacyjnej. Dodatkowo należy wskazać, iż zgodnie z aprobowanym w judykaturze Sądu Najwyższego stanowiskiem, nie można oczekiwać rozpoznawania sprawy niezwłocznie po jej wniesieniu. Niezwłoczne rozstrzyganie sprawy nie jest możliwe ani ze względów organizacyjnych, ani nie byłoby to rozsądne wobec konieczności zapoznania się sędziów z materiałami sprawy, czasu dla ich rozważenia i podjęcia decyzji, wreszcie jej uzasadnienia. Chodzi o to, aby czynności te zabierały odpowiednią ilość czasu, to jest odbywały się bez zbędnej zwłoki, która wskazywałaby na bezczynność sądu lub bezproduktywność jego działań.

Zdaniem Sądu Najwyższego, w przedmiotowej sprawie nie doszło przekroczenia przyjmowanego w orzecznictwie terminu bezczynności lub opieszałości, aby można było przypisać sądowi nieuzasadnioną zwłokę lub bezczynność prowadzącą do stwierdzenia przewlekłości postępowania. Subiektywne przekonanie skarżącego, nie uwzględniające okoliczności

obiektywnych, nie może prowadzić do przypisania sądowi bezczynności i w konsekwencji naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, zwłaszcza, że skarżący kwestionuje jedynie ogólny czas trwania postępowania apelacyjnego, a powinien wskazywać na określone czynności procesowe, których sąd nie podjął lub podjął z nieuzasadnioną zwłoką, bądź też dokonał ich wadliwie. Prezes Sądu Apelacyjnego wyczerpująco ustosunkował się do zarzutów skargi na przewlekłość w pisemnej odpowiedzi na nią. Sąd Najwyższy podziela interpretację orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz istotę prawa do sądu, którą należy wiązać z rzetelnym rozpatrzeniem sprawy, a nie z szybkim jej rozpoznaniem. Ponadto oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania, należy brać pod uwagę art. 2 ustawy o skardze i kryteria określone w tym przepisie zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

W ocenie Sądu Najwyższego w rozpoznawanej sprawie zostały podjęte właściwe czynności, w odstępie czasowym nie przekraczającym wymogów rzetelnego procesu, zaś fakt, że dla powoda nie są one wystarczające, a sprawa nie została jeszcze rozpoznana, nie kwalifikuje w tym przypadku do stwierdzenia, że już nastąpiła zarzucana przewlekłość postępowania, toczącego się przed Sądem Apelacyjny w Warszawie w sprawie o sygn. VI ACa 473/24.

Z tych względów, na mocy art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, skarga podlega oddaleniu.

Zdanie odrębne od postanowienia i uzasadnienia złożył SSN Grzegorz Żmij.

Janusz Niczyporuk Krzysztof Wiak Grzegorz Żmij

**Zdanie odrębne SSN Grzegorza Żmija
do postanowienia Sądu Najwyższego Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych z dnia 13 listopada 2025 r. wraz z uzasadnieniem**

Zgłaszam zdanie odrębne do postanowienia Sądu Najwyższego Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych z dnia 13 listopada 2025 r. wraz z uzasadnieniem.

W mojej ocenie skarga nie mogła zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy, ponieważ właściwy do jej rozpoznania jest Sąd Apelacyjny w Warszawie.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy z 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), Sąd Najwyższy jest właściwy wyłącznie do rozpoznania skargi dotyczącej postępowania przed sądem apelacyjnym lub Sądem Najwyższym. Jeżeli przedmiotem oceny jest przewlekłość postępowania przed sądem okręgowym i sądem apelacyjnym, to zgodnie z art. 4 ust. 1b ustawy o skardze na przewlekłość „właściwy do jej rozpoznania w całości jest sąd apelacyjny”.

Przepisy wyznaczające właściwość rzeczową Sądu Najwyższego do rozpatrywania skarg na przewlekłość postępowania jako normy o charakterze kompetencyjnym, powinny być interpretowane ściśle i literalnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 19 grudnia 2019 r., I NSP 175/19; z 24 października 2024 r., I NSP 333/24; z 12 listopada 2024 r., I NSP 256/23; z 18 grudnia 2024 r., I NSP 401/24; z 14 stycznia 2025 r., I NSP 426/24; z 16 stycznia 2025 r., I NSP 442/24; z 11 marca 2025 r., I NSP 293/25; z 15 kwietnia 2025 r., I NSP 6/25; z 21 maja 2025 r., I NSP 144/25; z 11 czerwca 2025 r., I NSP 173/25, z 18 września 2025 r., I NSP 289/25).

Po przeprowadzeniu dokładnej analizy treści skargi należy dojść do wniosku, że skarżący kwestionują całość trwania postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. VI ACa 473/24 i Sądem Okręgowym w Warszawie

w sprawie o sygn. XXV C 1263/23, w uzasadnieniu dwukrotnie podkreślając i uwypuklając, że kwestionuje całość postępowania sądowego, które zainicjowano ponad 5 lat temu.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy powinien postanowić o stwierdzeniu swej niewłaściwości i przekazaniu sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie na podstawie art. 200 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., stosowanym odpowiednio na mocy art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 k.p.c., który stosuje się do niniejszego postępowania na podstawie art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość.

[a.ł]